

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszedésére
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

Agrárius ön? A függetlenségi pártban, mikor még többséget képezett, felvetett valaki egy éretlen kérdést:

— Akarja ön 1911. január 1-re az önálló bankot?

S addig piszkálta az a nagyszájú valaki ezt a kérdést, míg sikerült vele a pártját megbontani s ami fő: megbuktatni.

A munkapártban is felvetett most egy fészkelődő csoport egy kérdést:

— Agrárius ön?

S ezen a kérdésen siet a munkapárt hajbakapni. Agrárius: ez annyit jelent, hogy az illető ellensége a kereskedelem tisztességtelen kinövéseinek. Agrárius: ez egyértelmű a merkantilista-bálványozás ellenzésével. Agrárius: ez annyit tesz, hogy az illető nem akarja a Lipótvárosnak törvényesen kiszolgáltatni összekötött kezekkel Magyarországot.

A könyvkivonati illetékesség kérdése ugyan a munkapárt, mint a választóvíz: elválasztja az aranyat a salaktól. Székely Ferenc hiába próbálja megmenteni azt az irányt, melynek szolgálatában annyi kárt tett a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ideiglenes és az igazságügyi minisztérium végleges vezetésében. Nyíltan áll az ország előtt, hogy egyesek miért csaptak át az új alakuláshoz: mert ott akarták az irányító hatalmat magukhoz ragadni. A könyvkivonati illetékesség ezt a hatalmat gaz-

dasági oldalán érinti s a politikai oldal fájdul meg bele.

A páholyokban gubbaszkodók, akik a munkapártból politizáló és országvezető páholyt akartak csinálni, megdöbbenve néznek össze. Azt hiszik, az agrárius-merkantilista ellentét előtérbe tolásával fogják győzelmüket biztosítani. Pedig ezen már régen túl vagyunk. A könyvkivonati illetékességnél nem az agrárius kérdés dönt, hanem egy másik kérdés, melyet pedig a páholy önmaga iránti gyöngédségből ki akart küszöbölni: *mi a vallása?*

A vasuti pragmatika.

(P. Á.) Tényleg olyan jól megy a sorunk, hogy ráérünk felesleges s a bajt okozó experimentumokkal izgatni a magyar közvéleményt. A horvátokkal való békés akciónak mindjárt a magyar államiság adja meg az árát. Amit a koalíció talán több ambícióval mint szerencsével teremtett, azt ime, most, hogy a békés hangulat minden téren érvényesülhessen, hajlandó lenne a Khuen-kabinet feláldozni. Mintha bizony sok adományozni való vívmányunk lenne, hogy egy kis jogfeladás meg se kottyanna.

De bizony egy csepp kedvünk sincsen arra, hogy a magyarországi nemzetiségekkel úgy kössük meg a békét, hogy

azok kapják meg mindazt az előnyt, amit csak kérnek s mi adjuk a hozzávalót a nehezen szerzettből s a jogosan megilletőből. Ha már el tudtuk érni, hogy a magyar állam pénzén épült, a magyar utazó közönség költségén fentartott magyar államvasutak pragmatikája magyar legyen, ha már elbirtuk érni azt, hogy a horvát állomások, melyek tulajdonképpen Magyarország területén, annak fenhatósága alatt álló állomások horvát nevei mellett teljesen jogosan a magyar állomásnevek is helyet kapjanak, akkor bizony semilyen bán népszerűsége és semilyen kormány nemzetiségi szimpátiája kedvéért sem mondunk le arról, hogy azok onnan elkerüljenek s csakis a horvát nevek ékeskedjenek azoknak az állomásoknak a feliratain, melyek a magyar államvasutak jövedelmeiből huzzák ugy a fentartásuk, mint üzemszükségleti kiadásait.

Az ilyen béke hasonlatos azokhoz az egyezményekhez, melyet a legyőzött ellenfelekkel szokás megkötni, aki örvend, hogy ki nem gázolják utolsó lehelletét s minden feltételt elfogad, csak végre békéje lehessen. Utóvégre minket eddig még egy nemzetiség se győzött le s ha kissé nagyobb hangon engedjük őket beszélni az utóbbi időkben, ez csupán lo-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Erzsébet királyné és az anarchisták.

Áldott emléktű Erzsébet királynénak sok szép tulajdonságai között kiváló szerepet játszott az a vakmerőséggel határos bátorság, melyről összes életírói, bármilyen pártárrnyalathoz tartozzanak egyértelmű, elismeréssel és csodálattal emlékeznek meg. A veszedelmek, melyek folytonos utazgatásai alatt környékeztek, nem tették elővigyázóbbá, sőt néha úgy látszott, mintha az életveszedelem csáberőt gyakorolt volna erre sz izig-vérig nemas teremtésre. Egyik lelkes bámulója, a kiváló norvégiai író, Tschudi Klára egy Ausztriában eltitott könyvében* azon véleménynek ad kifejezést, hogy a tragikus véget ért királyné szinte örömmel hitta ki a veszedelmet maga ellen. Ugyancsak ő jegyzi meg, hogy valami megmagyarázhatatlan ösztönből se az olasz nyelvet, se az olaszokat, sem Olaszországot nem szerette. Kiváló nyelvtelenség

* Elisabeth, Kaiserin von Oesterreich. Leipzig Reclam.

létére sem tanulta meg a világ egyik legsebb nyelvét. Olasz anarchisták többször akartak neki kellemetlenséget itáliai tartózkodásai alatt, merényletet is követtek el egy alkalommal a nyolcvanas években Triestben, a Lago di Garda mellett pedig kíméletlen tüntetést rendeztek ellene. Midőn később otthon szóba hozták a Gardató melletti tüntetést, a királyné így szólt: »Ami Itáliában történt, legyen eltemetve Itáliában, Nem is ott érte utól szegényt, hanem Svájcban a nemrég elhalt elvetemült olasz, Luccheni keze.

Henri de Weizdel »François Joseph intime« c. könyvében érdekes epizódot beszél el a királynénak egy anarchista-val esett találkozásáról, melyet érdemesnek találunk közölni. A királyné bámulatos bátorságának frappáns bizonyossága az egész. Mentonból lap Martin felé sétált, a tenger habjainak ritmikus zugását figyelve. A sziklák közül férfi lépett elő s alamizsnát kért. A királyné egy ezüstpénzt adott a rongyos ruhájú kéregetőnek. Ez azonban megpillantva a királyné aranypénzzel telt tárcáját, lözelebb eléje lépett s így szólt:

— Ejha! milyen gazdag a nagysága! Nekem mégis csak ennyit ad!

— Van még más ember is, aki segítségre szorul.

— Ojjé! de ha akarnám, megkaparíthatnám a nagysága minden pénzét.

— Ugyan hogy?

— Hát elvinném a tárcát, a nagyságát, pedig szép csendesen becsusztatnám a tengerbe.

A királyné mosolyogva szólott:

— Ugyan, ugyan! tudok ám én uszni, legfeljebb egy kis fürdőt kockáztatnék meg de maga barátom a bitófával játszanék.

Az anarchista meghökken. Egy pillanatig gondolkozott, aztán megszólalt:

— Nem azért mondom, hogy... de az bizonyos, hogy a nagysága nem fél! Az szent, hogy bátor egy asszony! Csapjon ide!

A királyné vállat vonva háttal fordított neki. E percben lélekszakadva érkezett oda a kísérő szolgálta.

— Mi történt? Csak nem bántalmazta felségedet ez az indisiduum?

— Nem bántott, válaszolt a királyné, »hagyja csak«.

A tenger felé fordult s elmélyedt annak szemléletébe. Az anarchista odalépett a kísérőhöz s halkán kérdezte:

KOBRÁK

cipőkülönlegességek raktára novembertől

RAKÓCI-UT. VEISZLOVITS-HÁZ. Telefon: 847. szám.

yalításunkat, semmiesetre sem megfélemlítésünket jelentette. De bizony nem. S ha ők elfeledkeznek arról, hogy itt, Szent István birodalmában melyik az államfentartó nemzet, ha nagyzási hóbortjukban azt hiszik, hogy ők diktálhatják a békepontokat, nolens-volens a magyaroknak, akkor hamar elfogy majd a türelem amugy is gyöngén pislákoló mécsse s nem leszünk tekintettel semmi mellékörményre, hanem haladunk kiszabott utunkon, melyet az egységes és szétválaszthatatlan magyar haza követelményei szabnak elénk.

Szép szóval, egymás megértéssel lehet beszélni engedményekről, sőt állandó s tartós, békés együttműködésről, de a magyar imperiálmusz megsértésével, évszázados törvényeinkbe gyökeredző jogaink lemondásával kezdeni a békeakciót sem nem észszerű, sem nem szükséges ez országnak s nem járnak helyes uton azok a politikusok, kik ily módon próbálják azok kegyét még jobban elérni, kik a nemzetiségek erősödésében látják hatalmi pozícióik megerősödését.

Széke'y Ferenc lemondása. A nemzeti munkapárt tegnapi ülésén érthető feltűnést keltett, hogy a perrend szakaszainak megvitatása során, Tisza István gróf és Héderváry miniszterelnök felszólalása után szólottak ugyan többen, de nem szólott maga az igazságügy-miniszter. Az értekezlet végeztén Székely miniszter a tanácskozló teremből benyúló egyik szobába vonult, ahol megírta lemondását s azt nyomban átadta Kheun Héderváry Károly gróf miniszterelnöknek. A miniszterelnök sokáig kérlelte az igazságügyminisztert s az igazságügy-miniszter meghajolt ama nevezetes ok előtt, hogy lemondását most balul értelmeznék s a munkapárt ellenségei a munkapárton szerzett

— Hát ez királyné?

— Az bizony, Ausztria császárnéja. Most pedig odébb innen!

Az anarchista büszkén egyenesedett föl:

— Hát nem hallottad, szolga, hogy mit mondott az urnód? Mi közöd hozzá, ha beszélgettünk egymással. Azt mondd, császárné. No hát én meg anarchista vagyok. A zsarnokokat persze utálok; de egy ilyen asszonyt egy ujjal se bántanék, ha ezer frankot adnának is. Mert ez aztán remek asszony! És egy tiszteletteljes *«adieu»*-vel eltávozott.

A királyné méltán mondhatta, hogy nem fél az anarchistáktól, hiszen épen egy anarchista hódolt meg bátorsága előtt. Nem vette hát figyelembe a király aggodalmait, s Genfbe utazott.

Aldott királynén! bárcsak engedél volna, ha nem is a saját elővigyázatod sugalmainak, legalább annyi csapással sujtott királyi férjed aggodalmának, hogy ne kellene immár tizenkét esztendeje siratnia szörnyű halálotat népeknek és fejedelmüknek egyaránt!

N. G.

győzelemnek minősitenék. A lemondás csak súlyosbitaná a munkapártnak amugy is súlyos helyzetét. Mint jó forrásból jelentik, abban történt megállapodás, hogy a perrend tárgyalását a jövő héten szüneteltetik s februárban veszik elő újra. Addig alkalmat adnak az igazságügyi miniszternek, hogy módosítását párthatározathoz kösse.

A miniszterelnök még több súlyos okot sorolt fel, mire az igazságügyminiszter lemondását visszavonta.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 18.

A Tisza beszéde nyomán keletkezett válságos helyzetről beszélgettek a Ház folyosóján. Szemére lobbantják Sándor Pálnak, hogy a válságnak tulajdonképpen ő a szerzője. Sándor Pál azt mondja, hogy ő nem tudta, hogy e kérdésben Tisza István gróffal is tárgyalni kellett volna; ő elégnék tartotta, hogy a kormánytal tanácskozik.

Fél tizenegy órakor már együtt voltak annyian, hogy a tanácskozást megindithassák.

A Ház mai ülését délelőtt negyed 11-kor nyitotta meg Berzeviczy Albert elnök.

Rudnyánszky György jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. Eszrevétlenül hi-telesítik.

A fiumei kormányzó kinevezése.

Az elnök: Jelentem a tisztelt Háznak, hogy a király gróf Weickenburg Istvánt fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzóvá nevezte ki.

Panamák a törvényszéknél.

Kelemen Samu napirend előtt megmagyarázta tegnapi beszédének azt a részét, amelyben Boronkay budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki elnök kinevezésével foglalkozott. Beszédében azt is említette, hogy az akkori igazságügyminisztert a kinevezésnél, ugy-látszik, Arany Jánosnak a »Családi kör« című költeménye insperálta. Kötelességének tartja kijelenteni, hogy ezzel a felszólalásával, amelyet a Ház rosszul fogott fel, nem volt szándéka belenyulni a családi életbe, senkit nem akar sérteni.

Polonyi: Személyes kérdés címén reflektál Kelemen felszólalására. Elmondja Boronkay kinevezésének történetét és kijelenti, hogy Boronkayval csak akkor jutott családi összeköttetésbe, amikor már felmentették az igazságügyi miniszteri állásától. Különösnek tartom — mondotta, hogy 4 év mulva vonjanak felelősségre egy bírói kinevezés miatt. A budapesti váltótörvényszék nivója oly magas nivón állott, hogy országszerte tekintélynek örvendett. De az adminisztrációja kritikán aluli volt. A elnök eltávozott és új elnököt kellett kinevezni. Megjegyzem, hogy a váltótörvényszéken a *«cégyegyzésekkel»* olyan üzelmek folytak, a melyek sürgős orvoslást igényeltek. Üzletszerűen vezették a dolgokat. Sok bírónál olyan befolyások érvényesültek, a melyek közérdek szempontjából nem kívánatosak. Volt bírója ennek a törvény-

széknek, aki az ítélet előtt eljárt a leendő perrendtartási ügyvédnél kölcsönkért előlegért.

Felkiáltások: *Ki volt az a gazember!*
Erdélyi Sándor: Az már régen volt!

Polonyi Géza: Nyugdíjba vonult az illető, abszolote nem számítok arra, hogy az illető megnevezésével én magam itélkezem felette. Ezek után egy becstületes, erélyes kezű embert kellett állítani a törvényszék élére. Kiválóan megfelelőnek bizonyult erre Boronkay, a budapesti legnagyobb járásbírószék vezetője. Egyenesen mellőzés lett volna, ha ki nem nevezem.

Kelemen Samu: Az én nyilatkozatommal és Polonyi képviselőtársam válaszával a dolog el van intézve. Annyit azonban megjegyzek, hogy előkelő jogászok Polonyival szemben azon a nézetben vannak, hogy a váltótörvényszéki elnöki álláshoz becstületesen kívül egész más is szükséges, a tudás.

Az elnök: Attérünk a polgári perrendtartási javaslat tárgyalására.

A perrendtartási javaslat tárgyalása.

Szabó István: Helyesli a járásbírószék elé tartozó ügyek értékhatásának felemelését. A népek az az érdeke, hogy ne kelljen minden pörös dolgával a többnyire messze eső törvényszékre járni. Ezért helyesli a szóbeli eljárást is, hogy az ügyvéd segítségével nélkül is törvényt állhasson. A könyvkivonati illetékesség dolgában hangoztatta, hogy a 31-ik szakasz megtartása nem agrárius érdek. A tisztességes kereskedő mind ezért megtalálja a maga igazát. Kijelenti, hogy pártja névszerinti szavazást fog kérni, hadd lássa a nép, kik viselik szívükön az érdekeit. A javaslatot elfogadja.

Polonyi Géza: Elismeréssel szól a miniszternek a javaslat körüli érdemeiről de annál különösebbnek tartja, hogy a miniszter nem tartotta szükségesnek tájékoztatni a képviselőházat az ő tervéről, egy exposé elmondásával. Rá mutat arra a mozgalomra, amely a javaslat ellen bizonyos oldalról megindult, a midőn az embernek a legősibb és legtermészetesebb jogot, hogy tudniillik mindenki saját bíróját elölle vonassék felelősségre, orvítádnak minősítik a városi polgárság ellen. Sőt utóbb még a miniszter is megharagszik azokra, akik, mint a függetlenségi párt az ő eredeti javaslatára szavaznak. Kiáltások a szélső baloldaltól: Igazán furafjesel!

Polonyi Géza: Különös dolog az, hogy a munkapártból azt a képviselőt tessékelték ki, aki a miniszter javaslatát pártolta. S még különösebb, hogy mikor a miniszter azt mondja, hogy ezzel a javaslattal áll vagy bukik...

Zajos ellenmondások jobbról: Nem mondta!

Székely Ferenc igazságügyminiszter: So-hase tartottuk pártkérdésnek. Én se.

Polonyi Géza: Kár volt a miniszternek eredeti álláspontjától eltérni, mert a 31-ik szakasz ellen irányuló mozgalom a nép, a magyar nép ellen irányul. Sándor Pál áll a mozgalom élén és a főmesterek és mesterek intézik. Ezután részletesen kiterjeszkedik a javaslat egyes rendelkezéseire és beszéde közben szünetet kér.

Az elnök: az ülést öt percre felfüggeszti.

Polonyi Géza: Maradjon az igazságügy-miniszter ur az első szerelménél, a javaslat eredeti szövegezésénél és ne forduljon aielé az irányzat és mozgalom felé, amelynek Sándor Pál és Vázsonyi Vilmos a nagymesterei...

Egy hang balról: Dr. Várady Zsigmond!

Szőnyeg Függöny Flanel- és utazó takarók.
Paplan Linoleum és viasz-vásznak, **CZILLÉR IMRE**
Brassói és Pinkafői lópakró-
czok legnagyobb választéka nagyáruházában
KELETI- PERZSA- ÉS SMYRNA SZÖNYEGEK.
Költözés miatt nagyon jutányos árak!

A László páhoiy.

Polonyi Géza: *A László-páhoiyt nem akarom említeni!* (Zaj.) Rátér a javaslat részleteinek méltatására, főleg annak Horvátországgal való viszonyunkat érintő részeire. Kérdést intéz a miniszterhez, mi a véleménye afelől, hogy a perrendtartás nemcsak a törvényalkotás, hanem a végrehajtás jogát is Horvátországra ruházza s ezzel egyszersmindkorra egy jogot ragad ki Magyarországra kezéből. De kérdezi, meg van-e védve a jogegység akkor, ha Fiumében és Horvátországban horvát nyelven ítélnék magyar állampolgárok felett.

Szukics Dezső: Miniszter korábban miért nem vette észre? (Zaj a jobboldalon)

Polonyi Géza: Hálás vagyok képviselő urnak, hogy e közbeszólásával alkalmat adott kijelentem, hogy az erre vonatkozólag akkor elkészített törvényjavaslat itt van a fiókomban. (Nagy zaj. Közbeszólások.)

Szukics Dezső: Gyöngé dolog!

Elenők (csöngtet): Szukics képviselő urat figyelemzettem, ne zavarja a szónokot.

Az elnöki széklet *Návay* Lajos foglalja el.

Polonyi Géza: A horvát kérdés mellett fontos Fiume ügye is. A fiumei járásbírósa, különleges intézkedés alatt áll, melyet az 1871-diki miniszterrendelet határoz meg. E szerint Fiumében egy a törvényszéki elnök által kiküldött törvényszéki bíró áll a járásbíró-ság élén.

Ahhoz tehát, hogy a járásbírósa Fiumében is külön működhessek, az eddigi állapot megszüntetése szükséges. A fiumei tárgyalások nyelvére is reformnak kell történni. Felszólítja az igazságügyminisztert, hogy a mostani 42 éves állapotot szüntesse meg.

Ezután öt perc szünetet kért, amit az elnök megad.

Szekely Ferenc igazságügyminiszter válaszol Polonyi beszédére. Szemére veti Polonyinak, hogy a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék elnökét, akire büszke lehetünk, mert olyan elnöke soha lesz annak a törvényszéknek, nyugdíjba kergette. Sokáig polemizál még Polonyival.

Ezután az ülés véget ért.

Khuen-Héderváry válasza a kereskedőknek. A belvárosi kereskedők küldöttsége ma délelőtt 11 órakor jelent meg gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknél, hogy őt, mint a kerület képviselőjét kérje fel a kereskedők érdekeinek megvédelmzésére.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly a következőképpen válaszolt:

— A kormány álláspontja ebben a kérdésben az, hogy megvédelmezze a kereskedők érdekeit. Sajnos, a helyzet ma már annyira el van rontva és olyan erős áramlatok állnak a kereskedőkkel és az illető szakaszok módosításaival szemben, hogy én magam sem tudom, mi lesz a dologból. Mindenesetre iparkodni fogok segíteni a kereskedők sérelmén és módot fogok találni arra, hogy megjavuljon a helyzet. Ismétlem, most *ny alakultak a viszonyok*, hogy a kereskedők kérelmének teljesítésére *alig van remény*. Különben a törvény csak két év múlva lép életbe, addig pedig kommt Zeit, kommt Rat. Legyenek nyugodtak, a kormány iparkodni fog sérelmeiket reparálni.

Az indemnitás a Házban. A pénzügyminiszter által tegnap beterjesztett indemnítási törvényjavaslatot a képviselőház pénzügyi bizottsága hétfőn, folyó hó 21-én délután hat órakor kezdi tárgyalni. Erre az ülésre Láng Lajos az indemnításon kívül a földgázról szóló törvényjavaslatot is napirendre tűzte. Ennek előadója dr. Kenedi Géza, az indemnitásé Hegedűs Loránt.

A pénzügyi bizottság már valószínűleg hétfőn letárgyalja és elfogadja az indemnitást. A Ház keddi ülésén az előadó be fogja terjeszteni jelentését, kérni fogja annak kinyomtatását és a lehető legrövidebb időn belül való napirendre tűzését. Ez a legrövidebb határidő péntek, november 25-ike lesz. Ekkor a Ház minden valószínűség szerint félbeszakítja a perrendtartás vitáját és megkezdi az indemnitás tárgyalását.

A „hü” inas.

Ellopott 5000 koronát a gazdájától.

Kellemetlen meglepetés érte tegnap reggel dr. *Fleischer* Béla nagyváradai ügyvédet. Amint felkelt, ijedve vette észre, hogy az asztalfiókjából körülbelül 5000 korona hiányzik. Azonnal inasára, *Varga* Imrere gyanakodott, akit hiába csemettet, nem jelentkezett sehogysem.

A károsult ügyvéd rögtön jelentést tett a rendőrségen, ahol *Eleméry* Ferenc tb. főkapitány vette föl a panaszt. A detektiveket azonnal mozgósították és távirati jelentéseket küldtek Püspökladányba, Debrecenbe, Kolozsvárra és a többi szomszédos helyiségekbe, hogy fülöncsipjék az esetleg egéruat vett tolvajt.

Délelőtt 10 órakor fordulat történt. Egy levél érkezett az ügyvédhez, melyben ez áll:

»Tisztelt ügyvéd ur! Csak a hülltestemet találják meg. Hü inasa.«

Ez a levél bizonyossá tette a detektiveket, hogy az inas nem halmi, hanem szökni készül.

Dienes István és *Vass* Károly detektivek felkeresték tehát az összes mulatóhelyeket és délután 5 órakor az Aradi uton levő Szilágyi-téle korcsmában meg is találták a jó madarat, egy másik társa, *Matak* Imre társaságában. Ott mulattak, ettek, ittak, de a pénzből nem találtak náluk csak 840 koronát. *Varga* Imre azt vallotta, hogy csak 1000 koronát vett el az asztalfiókjából, míg a többitől nem tud semmit.

A rendőrségnek az a gyanuja, hogy a többi pénzt az inas megosztotta még eddig ismeretlen hozzátartozói közt, akiket a rendőrség most lázasan nyomoz.

Kihallgatták már eddig az inas kedvesét, aki cipőgyári munkásleány. Ez azonban tagadja, hogy tudott volna a dologról.

Gróf Wickenburg István az új fiumei kormányzó. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Magyar miniszterelnökönnek magyar kereskedelemügyi miniszteremmel egyetértőleg tett előterjesztésére gróf *Wickenburg* István fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzó-helyettes fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzóvá kinevezem s ezen minőségben a tengerészeti hatóság elnökségét is reá ruházom. Kelt Bécsben, 1910. évi november 13-án. *Ferenc József* s. k., gróf *Khuen-Héderváry* Károly s. k., *Hieronymi* Károly s. k.

Gróf *Wickenburg* nagyon jól ismeri a fiumei viszonyokat s a kormány reméli, hogy megállja a helyét.

A királyi kinevezést két miniszter ellenjegyezte: a miniszterelnök és a kereskedelmi miniszter.

UJDONSÁGOK.

* **Erzsébet napja.** Már zörget a zúros December s mi fásultan nézzük, mint halódnak semmivé utolsó színei is az ősznek. De ma, Erzsébet napján, még egyszer lelkünkbe markol a kegyetlen élet-végzet — s fájdalmasan emlékeztünk Erzsébet királynéira. Soha ember-sors még nem érdemelt ki annyi szirpatiát, mint ez a királyasszony. Ez a dátum mindig bus, fájó visszaemlékezések napja lesz nekünk. Visszatérünk a múltba hozzá és talán kissé megkönnyebbülten térünk vissza ebbe a zúros, zajos világba. Csendes, zajtalan ünnep ez a nap nekünk, mint amilyen csendes és zajtalan volt ő maga. Az iskolákban ma szünetel a tanítás és a jogakadémia reggel 9 órakor a premonstreiek templomában ünnepélyes szent misét mutat be a boldogult lelküdvéért. A szertartást dr. *Némethy* Gyula végzi.

* **A központi járás jubileuma.** A vármegye járásai közül talán a központi járás a legfiatalabb. Ez a járás alakult ugyanis legkésőbb. A központi járás szervezése óta mindössze 25 év telt el. Ezt a negyedszázadot, mely ugyan egy járás életében igen kicsi, a községek meg akarják ünnepelni. Az ünnepelés keretei természetesen hatalmas statisztikai adatok tömbjébe lesz beillesztve s ez fogja illusztrálni a járás 25 éves életének letolyását. A jubileum alkalmából a községek albumot adnak ki, mely 1000 koronába fog kerülni. Az album költségeit a községek arányosan fogják viselni. A jubileum ügyét tegnap *Nagy* Márton főszolgabíró beterjesztette jóváhagyás végett az alispánhoz.

* **Az aradi tanárok Justh Gyulánál.** Az aradi tanárok harminctagu küldöttsége tegnap tisztelgett az Aradon időző Justh Gyulánál. A küldöttség vezetője, dr. *Szabó* Ernő Justh és a függetlenségi párt támogatását kérte abban a közdelemben, amelyet a tanárok jogos érdekeiért folytatnak. Justh Gyula ígéretet tett arra, hogy a tanárok igazságos ügye mellé áll, de egyben kijelentette, hogy attól nem sok eredményt vár annál az egyszerű oknál fogva, mert a függetlenségi párt kisebbségben van.

* **Esküvő.** A nagyváradai leányvilág egyik igen bájos és nagyműveltségű tagját, *Trenhauser* Rózsikát, ma vezeti oltárhoz *Gallinszky* Károly cs. és kir. hadnagy. Az esküvői szertartás Csatóron fog végbemenni, ahol *Trenhauser* József esperes-plébános fogja összeadni ez új párt.

* **Az állami iskolák gondnokságának ülése.** A nagyváradai állami elemi iskolák gondnoksága tegnap délután ülést tartott a városházán, amelyen már *Mesey* Mihály utóda, az ujonnan kinevezett elnök *Bordé* Ferenc vezette a tárgyalásokat. Jelen voltak: dr. *Konrád* Márk alelnök, dr. *Thury* Kálmán, dr. *Ágoston* Péter, *Hofbauer* Pál, *Súlyok* István, dr. *Mayer* László, dr. *Bánóczy* Kálmán, dr. *Pácz* Sándor, dr. *Moskovits* Miklós, *Lukács* Ödön, *Szűcs* Izsó, *Tóth* Imre olasz-i igazgató, *Sós* László ujjvárosi igazgató. Tudomásul vették az elnöki jelentéseket az 1909. évről, az igazgatók jelentéseivel. A számadások átvizsgálására *Hofbauer* Pált és dr. *Moskovits* Miklóst küldték ki. Megállapították az állami iskolák jövő évi költségvetését, mely szerint a dologi kiadások 13119 koronában, a bevételek 800 koronában állapították meg, tehát több mint 12 ezer koronát kell az államnak fedezni, a tanítói fizetéseken kívül.

* **A vágóhid tervel.** Nagyvárad város új vágóhid tervezését tudvalevőleg nem hagyta jóvá a miniszter, hanem módosításokat kívánt. A vágóhídi szabályrendeletben pedig a vágatási díjakat találta a miniszter magasnak, mert csak olyan magas vágatási díjakat engedélyez, amelyen összeg az intézmény kiadásának a fenntartására szükséges s nem engedi, hogy a vágóhid jövedelméből más kiadásokat fedezzen a város. A terveket a városi mérnöki hivatal a miniszter kívánságához képest átdolgozta. A szabályrendeletben a vágatási díjak meghagyását azonban a városi tanács a helyi viszonyokból kifolyólag szükségesnek tartja s újból felírta a miniszterhez, hogy azt engedélyezze, mert különben pár százalék közköltővel kell az alacsonyabb vágatási díj miatt elmaradt bevételt pótolni.

* **Kinvevés.** Hlatky Endre főispán dr. Gergely Dávid gyakorló orvost a Sztarovszky gyermekkorházhoz segéd- és rendelő orvosává nevezte ki.

* **Kié a temetők területe?** Nagyvárad város jogügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen szokatlanul nagy számmal voltak jelen. Azelőtt az elnökön és előadón kívül alig tudtak telefon utján is felcsalogatni egy egy tagot a tanácskozásra, ez alkalommal azonban heten jöttek össze. És dacára a »népes« ülésnek, érdemleges véleményt egy ügyben sem mondhatott a szakbizottság. Dr. Thury László főügyész elnököt s jelen voltak: Dr. Adorján Emil, dr. Ágoston Péter, dr. Berkovits Ferenc, dr. Dóri István, dr. Mihály Lajos és dr. Várnai Ferenc. Elsősorban a hordóhitelesítésről szóló szabályrendelet tervezetét tárgyalták volna, azonban mióta elkészült a városnál a szabályrendelet-tervezet, azóta a miniszter is küldött le egy szabályrendelet-tervezetet. A szakbizottság tehát megbizta az alügyész-előadót, hogy a város által készített tervezetet egyeztesse össze a miniszter, által küldött tervezettel s azt észrevételeivel együtt terjessze majd a jogügyi bizottság elé. — A másik tárgy Nagyvárad város egyes ingatlan birtoktesteinek hibás telekkönyvvezetése ügyében adandó vélemény lett volna. Ez már körülbelül 35 év óta húzódó ügy. Nagyváradnak a múlt század hetvenes éveiben volt főügyésze indította meg a dolgot. A többi közt azt kifogásolta, hogy a telekkönyvi rendezésnél az újvárosi r. katolikus (Zöldkerti), továbbá a mellette levő gör. katolikus és a csillagvárosi gör. katolikus temetők a nagyvárad i. szert. káptalan, illetve a nagyvárad i. gör. kath. egyház nevére van telekkönyvvezve, holott szerinte ezek Nagyvárad város tulajdonai. A város kérte is a telekkönyvek ilyen irányu kiigazítását, azonban, úgy a kir. törvényszék, mint a kir. tábla a kérelmet elutasították s így a város legfeljebb perrel léphetne fel. E tárgyban már többször kérték a jogügyi szakbizottság véleményét, de a kellő adatok nem állottak a szakbizottság rendelkezésére. Most is így volt s ezért az egész ügyet visszaadták az alügyésznek, hogy szerezze be a telekkönyvi jegyzőkönyveket s nézzen utána, hogy a régebbi időben minő alapon lettek ezek a temetők telekkönyvvezve s egyáltalán van-e valami alap arra nézve, hogy azok Nagyvárad város tulajdonai. — Hát mindenesetre helyes, hogy a jogügyi bizottság körültekintéssel kezelje ezt a kérdést. Ha az alügyész alaposan utána néz a dolognak, megtudhatja, hogy ezen temetők területei mind a káptalané voltak; de megtudhatja még azt is, hogy tulajdonképpen a váradvelencei zsidó temetőt is a nagyvárad i. püspökség adományozta a hitközségnek temetkezési célra. Csak tessék kutatni, akkor majd könnyű lesz a bizottságnak véleményt mondani, hogy pereljen-e a város.

* **Véres verekedés.** Tegnap délelőtt a Nagyteleki-utca 18. számú ház előtt véres verekedés történt. Két kocsi összeütközött és emiatt a kocsisok dühösen egymásnak rohantak. Az egyik Tóth Józsefet egy nagy vasculccsal kezdte ütlegelni, akinek fejét vérborította el, úgy, hogy ha az utca népe nem avatkozik közbe, talán agyonveri. A verekedő kocsi bekísérték a rendőrségre.

* **A város költségvetése közszemlén.** Nagyvárad város házi pénztára, a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványok 1911. évi költségelőirányzata a tanács és pénzügyi szakbizottság együttes ülésében megállapítván, a költségelőirányzatok az 1886. évi XXI. t. c. 17. § a rendelkezéséhez képest a városi számvevői hivatal helyiségében 1910. évi november hó 18-tól 1910. évi december hó 2-ik napjáig 15 napi közszemlére kitétetnek. Erről a város közönségét azon felhívás mellett értesitem, hogy a költségelőirányzatokat s az arra vonatkozó iratokat a közszemlére kitétt időben a hivatalos órák alatt bármely adófizető polgárnak megtekinteni joga van s az ellen netalán észrevételeit az 1910. évi december havi közgyűlés határidejét megelőzőleg 5 nappal írásban a tanács mint állandó választmányhoz adni jogosított. Nagyvárad, 1910. november hó 16. Rimler Károly, polgármester.

* **Elnökség a betegségyűlésben.** A nagyvárad i. kerületi munkásbiztosítóban már hónapok óta tartó elnökség uralkodik. Láng József elnök lemondott az elnökségről és egyáltalán nem hajlandó tovább vezetni ezt a hivatalt, melynek élén a biztosító hivatal létesítése óta működik. Az igazgatóság pedig semmi féle áron sem akarja Láng Józsefet elejteni. Ebben az ügyben már kétszer tartott az igazgatóság békéltetési ülést, azonban mindég eredménytelenül. Legközelebb ismét holnap tartanak ülést, melyen véglegesen fog eldőlni az elnökség ügye.

* **Petróleum-raktár Biharpuspöki-ben.** Vacuum Will. Comp. petróleum nagyvállalat, mely tudvalevőleg legujabban a magyarországi petróleum- és kereskedelem letérésén fáradozik, Biharpuspökiben a pályaudvar közelében hatalmas lerakódó telepet akart létesíteni. A telep felállítási engedélyt a főszolgabíró meg is adta, azonban a biharpuspöki református egyház, melynek a raktárszomszédságában birtoka van és az államvasutak megfelelőbbé azon az alapon, hogy a telep tűzveszélyes. Az alispán tényleg megsemmisítette az engedélyt, melyet tegnap a vállalat a közgazgatási bizottsághoz felelőbe tett meg.

* **Rendelőt a kolera ellen.** A hivatalos lap mai száma a következő körrendeletet közli: Az osztrák cs. kir. kormányal történt megállapodás szerint, tekintettel az Osztrákországban fellépett kolera, a m. kir. minisztérium folyó évi szeptember 28-án 5523. sz. alatt kelt rendeletének határozmányai, amelyek bizonyos áruk és tárgyaknak a bari-i és fogiai körületekből való behozatalát és átvitelét tilalmazzák, illetőleg korlátozzák, ugyanazon áruk és tárgyaknak Róma városából, valamint a nápolyi, casertai, avellinói és salernói kerületekből való behozatalára és átvitelére is kiterjesztetnek. Ezen rendelet azonnal hatályba lép. Kelt Budapesten, 1910. november 17-én. Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k., m. kir. miniszterelnök.

* **Utazó zsebtolvajok.** Az utóbbi időben utazó zsebtolvajbanda fosztogatja a vasúti közönséget a Budapest—Kolozsvári útvonalon. A budapesti rendőrség utasítást kapott a nyomozásra és kiküldte Sarkady de-ektivet. A de-ektivnek mindjárt az első napon nagyszerű fogás sikerült. Püspökladányban elfogta a vonaton Falek Salamon veszedelmes utazó zsebtolvajt. Amikor átadta a segédkező csendőrnek, látta, hogy még két ur leugrott a már megindult vonatról, utánuk ugrott és elfogta őket. Goldmann Miksa és Aszterbaum Lajos, sokszor büntetett zsebtolvajok, Falek társai voltak. Mindhármat Budapestre vitték.

* **Egy aviatikus katasztrófája.** Denverből jelenti egy táviratunk: Johnston Ralph aviatikus, aki a magassági világrekordot állította fel, 800 láb magasságról lezuhant és nyomban meghalt.

* **A 606 ot nem hozzák forgalomba.** Frankfurti hír szerint az Ehrlich—Hata 606 os preparátum általános forgalomba hozatalát Ehrlich tanár bizonytalan időre elhalasztotta, mert a legutóbbi időben a szer használatánál a recidivák számos esete merült fel. Most új adagolási módszerekkel kísérleteznek, mely kísérletek hosszabb időt vesznek igénybe.

* **A megmérgezett huszárok.** Nagy megdöbbenést okozott mintegy három héttel ezelőtt az a szerencsétlenség, amely a Vilmos huszárezredben előfordult. A legénység egy része rézedényben főzött ételtől rézgalic mérgezést kapott s azon a délutánon a gyakorlótéren husz legény esett össze. Nagybetegesen szállították be valamennyit a csapatkórházba együvé helyezték őket s a katonarvosok a legnagyobb gondossággal ápolás alá vették valamennyit. Azóta már három hét eltelt, azonban a betegek sora nem ritkult meg. A kórház 54-ik számú kórterme most is tele van a megmérgezett huszárokkal, ahol még valamenynyi beteg fekszik. Tegnapra aztán bekövetkezett az első haláleset is. Horváth István közhuszár, a megmérgezettek egyike kiszenvedett. Az orvosok kétféle betegséget is konstataáltak a halál okául. Az egyik tifuszt, a másik mellhártyagyulladás állapotot meg. A parancsnokság azonban szigorúan fogta fel a helyzetet s elrendelte a legény felboncolását. A boncolást egy Bécsből iderendelt magasrangú katonarvos közbejöttével már megejtették, az eredményt azonban titokban tartják. Ma délután már el is temették Horváth Istvánt, akit katonai pompával kísérték ki a csapatkórházból végső pihenő helyére. Három órákor volt a temetés, amelyen a gyászszertartást Kozári Gyula helyőrségi lelkész végezte.

* **Elmaradt karácsonyi tánc.** Hosszu csaknem egy évi huzavona után tegnap nyert befejezést az a táncmulatság, melyet Érmihályfalván akart rendezni a múlt évi karácsony első napján Hintalan Ede szocialista agitátor. A táncmulatságra az érmihályfalvai előljáróság nem adta meg az engedélyt, mert azt Hintalan a demagogia és terrorizmus céljaira akarta rendezni. Az elutasító határozatot Hintalan megfelelőbe tette s ennek alapján fórumról-fórumra járva az ügy tegnap végre a minisztertől érkezett vissza. A miniszter az elutasító határozatot jóváhagyta és így utólag se táncolhatnak Hintalan csintalan hívei.

* **Az osztályorszájáték huzása.** Az osztályorszájáték tegnapi huzásán a következő számokat húzták ki:

60,000 koronát nyert: 86935.
20,000 koronát nyert: 56374.
10,000 koronát nyert: 83714.
2000 koronát nyert; 83714,
1000 koronát nyert: 13741.
500 koronát nyertek: 50419 63954
103077.

300 koronát nyertek: 3554 16192 17803
19583 26321 29499 33658 35218 36990 37548
37633 39210 47914 52365 78748 81339 97972
104511.

100 koronát nyertek: 1755 4828 8309
10785 12673 35092 35956 36664 36722 37910
39280 41334 41364 45112 47489 47882 48190
48750 50641 53257 56331 59570 61665 67066
70388 71064 73366 75435 75692 77548 78000
78781 79136 91293 93918 95586 96085 97777
97984 98989 100227 103863 106373.

Azonkívül kihúztak a 40 koronás nyerményeket.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

x **Szerdán katonazene** a Lloyd kávéház fényesen berendezett teli kerthelyiségében. Folyó hó 23 án, a 101. gyalogezred teljes sene-kara hangverseny. Ezenkívül bemutatásra kerülnek a következő pompás és sikereiben gazdag képek. — November hó 19 én. 1. Egy jó fogás. 2. Rabszolga nő. 3. A kesztyű. 4. Bubfencvető. 5. Interlacken. 6. Francia tájképek. 7. Kuliszák mögött. 8. Bandita. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő ételek, italok figyelmes főszolgálatáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Urlei* kávéház-tulajdonosok.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

■ kedvezményes áron kapható ■
Felöltők,
Blousok,
Pongyolák,
Aljak,
Kosztimök,
Gyermekekruhák
Szörme-árak és ruhakelmék.
Saját műtermemben a leg-elegánsabb toilettek vállal-tatnak.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Borzongató hideg vonul át a természetben.

Az idő barátságosan és hideg s mindenkinek, a ki hajlik a meghűlésre, meggyűlik a veszedelem a feje fölött. A valódi Fay-féle szodeni ásványviz használása azonnal előre elhárít minden veszedelmet, s ha már meg is történt a meghűlés, akkor is csak a Fay-féle valódi szodeni ásvány-pasztilla az, a mely biztosan, gyorsan s kellemes módon megszünteti. Fay-féle szodeni pasztillája gyógyszerárakban és drogériákban dobozonként 1 korona 25 fillérért kapható.

Főképviselő Magyarországon és Ausztria részére: W. Th. Guntzert, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV.—1. Grosse Neugasse 17.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.

Tisztelettel

HÄBER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

Vidéki plébánián egy középkori nő, ki a háztartás minden ágában jártas, 22 kor. havi fizetéssel, házvezetőnőnek felvétetik. Hol? Megmondja a kiadóhivatal!

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségeiteket beszereznek, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni. Nagyvárad, Szt. János-utca.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Burmester és Stefániai hangversenye. Nemrég jeleztük, hogy Burmester félbeszakítva Németországi körútját, egy estére Nagyváradra jön, hogy régi ismerős közönsége előtt játszson és bemutatthassa az új, a óta óriási fejlődésen keresztülment művészt, aki diadalokban tetemesen meggazdagodva tér vissza hazánk. Burmester tegnap érkezett levelében közli programját, mely a zene amatőrjei számára kellemes ujdonságot jelent. A program megnyitójául Schubert egyik legkedvesebb sonátáját adja elő Stefániai Imre kíséretével. A második szám a nemrég 80-ik születés napján az egész világ által ünnepelet Goldmark koncert-stückje lesz. Balak Grieg egy-egy darabját mutatja be ezután Stefániai. Majd érdekes zenetörténeti ciklust mutatnak be. Ennek a ciklusnak az ad rendkívüli érdekességet, hogy minden darab Burmester új átdolgozásában, tehát mint premier jelennek meg a világ előtt. A ciklus programja: I. S. Bach (Gavotte). Beethoven (Menuette). Haydn (Rondo). Hummel (Német tánc). Mendelszohn (Caprice). Majd Schumann és Paginini gyönyörű darabját, mind Burmester átdolgozásában adja elő.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Mikádó.
Vasárnap: d. u. Erdészleány, este: Karinina Anna (ujdonság.)

Horváth Gizi. Vendégszereplés volt tegnap: Luxemburg grófjának Juliette szerepét játszotta el Horváth Gizi, a Király-Színház tagja. Dacára annak, hogy talán meg sem tudnók mondani, hányadszor adták Luxemburg grófját, a nézőtér egészen megtelt és ez a telt ház tapsolt állandóan a vendégművésznőnek. Horváth Gizi vérbeli szubrett; annak született. Hangja ugyan alig van, éneke fölötté gyenge de az a mai operettekben már ugyis nagyrészt túlhaladott álláspont. Egyébként pedig Horváth Gizi rendelkezik a szubrett sikerének eszközeivel: temperamentumos, fáradhatlan és ami fő: pompásan, végtelenül könnyen táncol. Láthatólag, éveit számát tekintve, kezdő még, de olyan kezdő, aki a maga szerepkörében már is megállja a helyét és szép sikereket remélhet.

A holnapi bemutató. Meglepően fényes premiért kap holnap a színházba járó közönség. A világhírű orosz dráma ujdonság »Karinina Anna«-t felvonáson keresztül izgalmas jelenetekkel, gyönyörűen felépített meséjével és látványosság számba menő kiállításával, mozgalmas felvonulásaival óriási hatást fog kelteni. A modern színpadi technika újításait alkalmazza az igazgató, hogy a darab sikerét elősegítse. Moszkva, Velence látképe, az orosz főúri élet elevenedik meg a színpadon, lövésztribúnókkal gyorsvonat elrobogása és egyéb hatásos külsőségek lesznek a darabban. Az előadásban résztvesz csaknem az egész társulat, a címszerepet E. Kovács Mariska beható mély tanulmányozás után alakítja, lehető tökéletességgel. Az érdekes bemutatót kis bérletszűnetben tartják.

Párisi élet. A népszerű »Párisi élet«-kerül színpadra holnap délután fél helyárok mellett. A főszerepeket ugyanazok játsszák, mint az esti repriz alkalmával.

TÁVIRATOK.

A haldokló Tolsztoj.

Pétervár, nov. 18.

Tolsztoj fia azt táviratozza ide Asztopovóból, hogy a gyulladás folyamata a betegnél megállapott, de a szív gyengesége már aggasztó fokot ért el. A hőmérsék a távirat feladásakor 38,7 fok volt. Tolsztojnak az emlékező tehetsége is nagyon gyengült.

Pétervár, nov. 18.

Tulából táviratozzák: Tolsztoj ereje egyre hanyatlal. A csütörtökre forduló éjszakát a beteg nagyon nyugtalanul töltötte. A láz emelkedett és Tolsztoj több ízben felriadt álmából. Tegnap reggel a hőmérsék 38 fokra csökkent, de egyébként a tünetek súlyosodtak. A beteg mája erősen meg van dagadva, érverése gyorsabb és a vérköpés fokozódott. Tolsztojnét még mindig nem bocsátották be a beteghez, ami a grófnét egészen kétségbeejti.

Az orosz metropolita Tolsztojhoz.

Pétervár, nov. 18.

Antoniusz metropolita a következő táviratot intézte gróf Tolsztojhoz:

Azon pillanattól fogva, midőn Ön az egyházzal szakított, szakadatlanul imádkoztam és ma is imádkozom azért, hogy Isten Önt az egyháznak és az egyházhoz visszavezesse. Lehetséges, hogy rövid idő múlva ítélőszéke elé hívja Önt. Esedezem Önhöz, aki súlyos betegségben szenved, béküljön ki az egyházzal és az igazhitű orosz néppel. Isten áldja, Isten óvja Önt.

Tolsztoj fiai.

Moszkva, nov. 18.

A Tolsztoj-család ismerősei azt mondják, hogy Tolsztojt leginkább fiainak viselkedése készítette arra, hogy elhagyja Jaszna-Poljanát. Tolsztoj már régebben kiadta fiainak örökségét, de azok nem elégedtek meg ezzel és maguknak reklamárták a költő műveinek kiadási jogát is. A fiuk vitték keresztül azt is, hogy Tolsztoj legjobb barátját, Cserkovot, kiltották a tulai kormányzóságból.

A trónörökös Vilmos császárnál.

Bécs, nov. 18.

Vilmos császár meghívta az udvari vadászatokra Ferenc Ferdinánd trónörökösét. A német császár vadászatai decemberben lesznek.

A görög király lemond.

Athén, nov. 18.

György királynál egy képviselő volt kihallgatáson, akinek a király kijelentette, hogy lemond trónjáról. Ennek az elhatározásnak az az oka, hogy a király meggyőződött arról, hogy általánosság lett az országban az a nézet, hogy ő alkotmányellenesen oldotta meg a legutóbbi válságot. A király elhatározására döntő volt néhány képviselőnek az a kijelentése is, amelyben nyíltan alkotmányosságával vádolták.

300 tanító Berzeviczynél,

Budapest, nov. 18.

Ma déli n fél 1 órakor 300 állami tanító tiszteleggett a Ház elnökénél. A montse-küldöttséget a kupola-teremben fogadta Berzeviczy Albert. Az állami tanítók szónoka Havas Pál arra kérte az elnököt, hogy támogassa a fizetésjavítás elérésére indított mozgalmukat, Berzeviczy kijelentette, hogy érdembeli nyilatkozatot nem tehet, de a tanítók a múltból ismerik hozzájuk való meleg szimpátiáját. A küldöttséget Török Kálmán és Huszár Károly képviselők vezették.

A kolera.

Montreal, nov. 17.

A Royal George gőzöst az utasok egyikén megállapított koleragyanus tünetek miatt vesztégyár alá helyezték. A megbetegedett utas egy Seide nevű orosz, aki utban volt Viskoszon felé.

NYILTTÉR.**BÚTOR**

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.**A szegedi gyilkos főhadnagy.**

— Ítélet előtt. —

A szegedi honvédkerületi hadbírószág legközelebb már befejezi a vizsgálatot Muzsai János honvédfőhadnagy ügyében. Tóth Imre alezredes-hadbíró és Gyórfy László dr. főhadnagy-hadbíró több ízben kihallgatták a főhadnagyot, aki a gyilkosság részleteiről semmit sem tud elmondani.

— Részeg voltam. . . Nem emlékszem. . . Nem volt okom megölni.

Ezzel a vallomással szemben nagyon súlyos Sass Lajos rendőrbiztos vallomása, akinek elfogatásakor azt mondotta:

— Nem halt meg? . . . No akkor még egyszer belelövök. . .

A tanúkihallgatások során kihallgatták a közvetlen tanukat: Muzsai Aladár postatisztet, Mixich György kávést, annak feleségét, cselédjét, egy bérkocsist és a rendőröket.

A tanuvallomások sok tekintetben ellentétesek és sok tekintetben szemben állanak a főhadnagy merev védekezésével. Így egyes vallomások szerint a főhadnagy a tett elkövetése után meg akart szökni Szegedről és csak amikor megtudta, hogy a vonatot lekészte, adta föl ezt a szándékát.

Muzsai János főhadnagy különben a vizsgálat során azzal védekezett, hogy ő sorsüldözött és a négyszáz korona adósság miatt indított becsületügyi eljárás ejtette kétségbe. A főhadnagy igen lesóványodott, nagy lelki tusák között tölti idejét a kerületi fogház egyik szobájában.

Tegnap volt a kihallgatások legérdekesebb napja: a meggyilkolt Gabriel Rózi két nővérét, Gabriel Mariskát és Kornélt hallgatták ki. A lányok elmondták, hogy Muzsaiékkal anyai ágon másod unokatestvérek, a főhadnaggyal jó viszonyban voltak. Gabriel Rózi és Muzsai János között sose volt más viszony, mint a rohani ismeretség. A nővérek vallomása szerint Muzsainak alig lehetett oka a gyilkosságra és ezt nem is követhette el másként, mint részegen. Jó, kedves és barátságos rokonnak jellemezték Muzsai Jánost.

A hadbírószág rövidesen befejezi a vizsgálatot és legközelebb meghozzák az ítéletet a főhadnagy ügyében.

§ **Darabontok pere.** Báró Fejérváry Géza kormányzata idején királyi biztosságot vállalt Vozáry Gyula Marosvásárhelyen. Fejérváry szerződést kötött vele, hogy mihelyt felmentik a működésétől, a nyugdíján kívül ötvenezer korona jutalmadját kap. A felmentést azóta régen megadták, de Vozáry csak huszonkétezer koronát kapott. Vozáry pert indított Fejérváry ellen. A budapesti királyi törvényszék a napokban igazságot tett a dologban, elutasította követelésével Vozáryt. Sőt meg is indokolta. Vozárynak igazolnia kellett volna, hogy Fejérváry mint magánjogi alany kötötte a szerződést és nem mint miniszterelnök, mert így ma már csak egyszerű magánember lévén, semmi köze miniszterelnöki multjához.

Kleeberg a Kurián. A IX. kerületi állampénztárt tavaly 40.000 koronával dézsmálta meg lovag Kleeberg Vilmos, aki ott mint számtiszt működött. A budapesti törvényszék két évi tegebázra ítélte a magáról megfélekedezett közhivatalnokot, de a tábla három évre emelte fel a büntetést. A Kuria büntető tanácsa tegnap tárgyalta ezt a bűnügyet Zsitvay elnöklete alatt. A Kuria megsemmisítette a két elsőbírószág ítéletét, új tárgyalást rendelt el és meghagyta, hogy állapítsák meg az, vajjon Kleeberg mint államtisztviselő jogosítva volt-e pénzkezelésre, vagy sem.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

140

— Mit mond ön, Coupe tété? — kérdé Santerre. — Nem akarta-e a fogoly papot megmenteni?

— Kétségkívül, polgártárs!

— Gyával sziszegé Leonie, még mindig térdén a serfőző környékénél.

— Nem a fogoly lőtte-e meg Bloc keményseprőt, mikor ez a rohamot vezette?

— A fején át, polgártárs!

— Hazug! kiáltá huga, felugorva.

— Montarbas polgár, — folytatá Santerre, részrehajlatlan és bírói tartást negélyezve, ön vádolva van reakcióval, ügyünk hátramosztásával, lázadással, gyilkossággal és a néptenség elkövetett árulással. Ezen tanu kimondása mindent bebizonyít, s az ön ítélete a halál!

— Vigyék el őt és löjjék agyon azonnal!

— Szörnyeteg, sikoltá a Wolverine kirántva egy hosszú vékony kést kebléből s azt a serfőző szívébe mártotta volna, ha Vereskonty mámi gyors szeme és erős karja meg nem akadályozza ebben. A vén halárus asszony a szürás közben ragadta meg Leonie kézcsuklóját; de oly erős volt a karcsu fúrge alak, oly heves a bensejében dühöngő küzdelem, hogy Vereskonty mámi még két sansculotte segítségével is alig tarthatta őt, folyton mentségeket hozva fel mellette ezen egész idő alatt.

— O meg van örülve, hiszen láthatják, — liheg az öreg asszony. Elment az esze, polgártársak, s nem tudja, hogy mit mond, vagy tesz, vagy hogy hol van.

Derék egy leányzó ez, azt mondhatom, keményen fáradozott a forradalom érdekében.

egész mult éjszaka és ma reggel. Ez ártott meg neki — (viseld magad nyugodtan vagy kitekerem a nyakadat) — megártott neki, polgártársak. Majd gondot viselek reá, mig jobban lesz: küldjék őt haza velem.

Santerre összehuzta a homlokát. Ő csodálta Leonie szépségét, kétségkívül, de egyáltalán nem bizhatott meg abban, hogy a késsel szabadon legyen. — Akkor hát vigye el őt, — mormogá: — nem fog ártani neki, ha egy kissé megszokja a fegyelmet az önök halpiacán. Láttam már ép ily fehér bőrt szalagokra hasogatni lázadásért, s ha időm volna, magam rajta lennék, hogy ez megtörténjék. Elég ez a másik dolog már a körmükre ég. On el van ítélve — tevé hozzá, Montarbashoz fordulva, a ki nyugodtan és kecsesen állt ott egy mosolylyal az ajkán — nincs respirium s nincs fellebezés.

— S nyilván siettetés sem; jegyzé meg gunymosolylyal a másik. — Mit várnak hát?

— Ön meg fog halni, agyon fog lövetni! — most — e pillanatban. Érti ön, arisztokrata?

— Tökéletesen. Mire való ez a sok frázis, sansculotte?

A serfözött elfutotta az epe, és Leonie kigyó módjára igyekezett magát kicsavarni Vereskonty mámi fogásából,

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítései. Bosznia és Herzegovina országos kormányának 216. 362. IV—4 1910. sz. megkeresése tolytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy 1910. évi december hó 1. 5. és 10 ik napjaira kitűzött faeladások versenytárgyalásainak határideje az 1911. évi május hó végéig halasztattak el. A jövő évben megtartandó versenytárgyalás határideje annak idején közzétognak tétetni. — A kereskedelem gyi m. kir. miniszter urnak 77.515 VI. C. 1910. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. közös hadsereg 1911. évi gyógyyszerészeti üzemi eszközszükségletének szállítására vonatkozó hirdetmény a »Budapesti Közlöny« f. évi november hó 22-iki számában meg fog jelenni. Nagyvárad 1910. november hó 15. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Husella Gyula*, kir. kereskedelmi tanácsos elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, nov. 18.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	850.50
Osztrák hitel	—	—	663.75
4%-os koronajáradék	—	—	91.60
Államvasut	—	—	—
Jelzálogbank	—	—	497.—
Leszámitoló bank	—	—	595.—
Hazai Bank	—	—	303.50
Kereskedelmi részv.	—	—	744.—
Rimamurányi	—	—	677.50
Salgótarjáni	—	—	638.—
Közuti vasut	—	—	743.50
Városi villamos	—	—	395.50
Adria	—	—	505.—

Irányzat: Szitárd.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.35
Rozs októberre	—	—	7.88
Zab októberre	—	—	—
Tengeri májusra	—	—	5.64

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Téli szezon cikkeink:

Angol rum, chinai és valódi orosz tea, tea-sütemények, bel- és külföldi Cognac, Lengyel és Orosz likőrök, asztali, csemege és aszúborok, pezsgők.

Száraz és conservált zöld főzelékek, párolt halak, csemege sajtok, I-a magyar szalámi, Prágai és Kassai sódar, déli gyümölcs, erdélyi fajtalmák nagy választékban megérkeztek.

Legzamatosabb fajkávék nyersen vagy gyorspörkölőn azonnal megpörkölve, nemkülönben mindennemű háztartási és anyagáruk, előnyös árban, pontos és figyelmes kiszolgálás mellett a n. érdemű közönség rendelkezésére bocsávj a tisztelettel

Mezey János és Tsa

NAGYVÁRAD, Szent László-tér.

Nagyvárad takarékpénztári épület.

TELEFON 249.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szalloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések felvételnek a lap kiadóhivatalában

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegessége, fényképes z-l á m p á k ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1000-tól 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővíti sét, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Félix-fürdő téli és nyári gyógyhely

Európa leggazdagabb kénes hévízforrása Vizhőfoka 49° C.
:: 17 millió liter víz napi mennyiség. ::

Csúsz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen.

1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penziórendszer október hó 1-től május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba, világítás
:: hetenként 49 koronába kerül. ::

A Viktor-szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.
::

Posta, távirta, interurban telefon, állandó gyógyszertár a fürdőtelepen.
::

== Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság. ==

Petrozsényi, salgótarjáni, karwini és poroszszén, kovácsszén, gázgyári-lupényi és karwini bányacox, ipari- és háztartási célokra

Salamon Jakab és Ta. cégnél.

Budapest, V. Erzsébet-tér 5.

:: Telefonszámok: 73-96, 78-97, 73. 98. ::

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

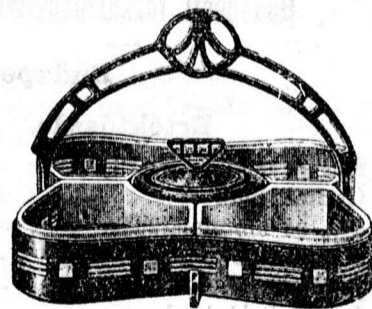
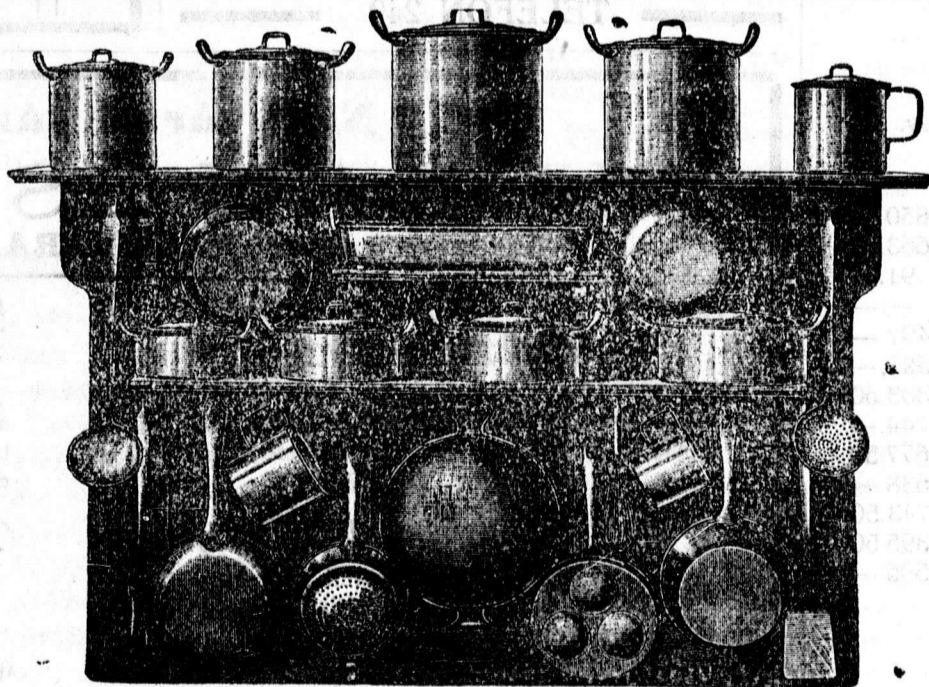
november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnnyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.